

Gemeente Haarlem,
t.a.v. college burgemeester en wethouders, leden van de gemeenteraad en leden van de commissie beheer
Postbus 411, 2003 PB HAARLEM

Haarlem, 16 april 2024

Betreft: Raadsadres Herijking RES en windturbines op Schoteroog

Geacht college en leden van de gemeenteraad en leden van de commissie beheer,

Aanleiding

De gemeente Haarlem ziet Schoteroog als toekomstig energielandschap, waar zon- en windenergie opgewekt gaat worden. Dit als invulling van het zoekgebied, dat opgenomen is in de Regionale Energie Strategie (RES 1.0). Wanneer de initiatiefnemers met hun plannen komen om een vergunning aan te vragen, zal de gemeenteraad haar afweging moeten maken.

Een grote groep omwonenden van Schoteroog heeft grote zorgen over de effecten van de geplande windturbines op hun gezondheid en de leefomgeving. Deze (negatieve) consequenties en risico's zouden uitlegbaar moeten zijn door de nuttige bijdrage van windturbines aan de doelen om hernieuwbare energie te produceren en CO₂ uitstoot te reduceren.

Aangezien er een RES-herijking plaatsvindt, die ook binnen de Raad vastgesteld wordt, vragen wij daarom specifiek aandacht voor nut en noodzaak van windturbines binnen de gemeente Haarlem, als bijdrage aan de energietransitie.

Wat is er aan de hand?

Situatie Gemeente Haarlem

- De gemeente Haarlem heeft meer dan gemiddelde ambities met hernieuwbare energie ⁱ. In het Actieplan Schone Energie worden voor de energieopwekking, door zon en wind, doelen gesteld ⁱⁱ. In het Actieplan zijn voor de zonneweide en de windturbines op Schoteroog specifieke doelen gedefinieerd, naast die voor andere mogelijkheden voor hernieuwbare energieopwekking ⁱⁱⁱ. Overigens wordt het Actieplan in 2024 geëvalueerd.
- Gemeente Haarlem maakt deel uit van RES-regio Noord Holland-Zuid. In RES 1.0 is een ambitie opgenomen van 2,7 TWh duurzame energie in 2030 ^{iv v}.
- Als we nu kijken naar de plannen die voor energielandschap Schoteroog aan het ontstaan zijn, dan zien we het volgende ^{vi}:
 - Voor Schoteroog heeft Afvalzorg bij de provincie een vergunning aangevraagd voor de zonneweide op Schoteroog ^{vii}.
 - Het plan voor windturbines op Schoteroog, dat NNWWind en Coöperatie Kennemerkracht in voorbereiding hebben, betreft twee windturbines (tweedehands, ong. 1MW/100 m). Daarnaast onderzoekt Hoogheemraadschap Rijnland de haalbaarheid van windturbines op het (nieuw in te richten) bedrijfsterrein van de AWZI op Schoteroog ^{viii}. Daar zou het gaan om één of meerdere nieuwe windturbines (ook ong. 1MW/100m).
 - Een integraal afwegingskader, zoals dat voor het gehele energielandschap Schoteroog benodigd geacht wordt, is tot op heden niet gedefinieerd. Ook een afwegingskader voor specifiek de windturbine-projecten ontbreekt, ook al is tussentijds aangegeven dat dit ontwikkeld zou worden ^{ix}.
 - Uit onderzoeken van Bosch & van Rijn ^x is duidelijk wat de verwachte elektriciteit-productie van deze windturbines is. Opgemerkt moet worden dat er bij plaatsing van windturbines negatieve effecten zijn op de energieproductie van de zonneweide ^{xi}.

Om feiten en cijfers van bovenstaande inzichtelijk te maken is een samenvatting gemaakt in onderstaande tabel.

- Aan de *linkerzijde* zijn de energiebehoefte en de ambities en doelen met hernieuwbare energie van de gemeente Haarlem aangegeven.

- Aan de *rechterzijde* is aangegeven welke deel daarvan per windturbine (afgekort IWT; nieuw of tweedehands) ingevuld kan worden. De opbrengst per IWT is gebaseerd op het onderzoek dat de gemeente Haarlem heeft laten uitvoeren ^{xii}.
- Hierbij wel de vermelding dat de opbrengsten van windenergie (en zonenergie) de komende jaren mogelijk nog beperkt worden vanwege netcongestie ^{xiii}.

GEM HAARLEM		bijdrage met windenergie	
		1 IWT 2 ^e hands 1700 MWh/jr	1 IWT nieuw 2196 MWh/jr
Energiebehoefte			
• Energieverbruik	1,948 TWh		
○ Hernieuwbaar	0,0875 TWh		
• Elektriciteitsverbruik	0,59 TWh	0,29%	0,34%
○ Woningen	0,182 TWh		
○ Bedrijven	0,412 TWh		
○ Hernieuwbaar	0,05 TWh, (0,0436 TWh zonnestroom)		
• Elektriciteit huishoudens **	78.500 huishoudens (2023 - 79.336)	0,66% (523 hh)	0,856% (675 hh)
Ambities en doelen			
• Actieplan Schone Energie	0,208 TWh in 2030 (750 TJ)	0,82%	1,05%
○ Ambitie wind	0,025 TWh in 2030 (90TJ)	6,8%	8,8%
• RES regio NH Zuid	2,7 TWh in 2030	0,06%	0,077%
○ Deelregio IJmond/Z-K	0,553 TWh	3,07%	3,97%

Cijfers 2022
 Energieconsumptie (2022) - CBS/Statline, <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik>
<https://allecijfers.nl/woonplaats/haarlem/>
 ** Reactie Gem Haarlem op vragen bewoners nav rapport Bosch & van Rijn 21-11-2023 – gem. verbruik 3250 KWh/jr per huishouden.

Per saldo is het beeld:

- De gemeente Haarlem heeft forse ambities met hernieuwbare en schone energie uit zon en wind. De gemeente wil substantieel bijdragen aan het realiseren van de RES-doelstellingen.
- De te verwachten bijdrage van windturbines om ambities en doelen te willen realiseren, is marginaal te noemen, ook al wordt voor Schoteroog gerekend met 2 à 4 te plaatsen windturbines.
- De (negatieve) consequenties van en te nemen risico's met windturbines zijn substantieel: een groot aantal omwonenden/huishoudens krijgt hiermee te maken en hun leefomgeving komt onder druk te staan ^{xiv}.
- De gemeente Haarlem heeft tot op heden geen helder afwegingskader gedefinieerd om de balans (nut en consequenties/risico's) van hernieuwbare energie af te wegen.
- Daarmee is meer dan relevant om dit afwegingskader te ontwikkelen en ook andere opties voor hernieuwbare energie te onderzoeken zodat er verantwoorde keuzen gemaakt kunnen worden.
- Andere opties kunnen zijn: zonenergie in combinatie met buurt- of thuisbatterijen, off grid bedrijfspanden, solar-ports, aquathermie ^{xv}.

Provincie en RES regio's NH-Noord en NH-Zuid

- De provincie Noord Holland valt uiteen in twee RES-regio's Noord-Holland/Noord en Noord-Holland/Zuid, waarvoor doelstellingen zijn vastgesteld in RES 1.0 ^{xvi}.
- Inmiddels is in de provincie Noord-Holland in ruimte mate voldaan aan de doelstellingen voor wind op land vanuit het Energieakkoord ^{xvii}. Zonenergie laat sinds 2017 een enorme toename zien ^{xviii}. Tezamen vormen deze een substantiële bijdrage aan de RES-doelstellingen.

Per saldo is het beeld:

- De provincie Noord Holland heeft meer dan voldaan aan haar doelstelling voor wind op land.

- Realisatie van extra windenergie door de gemeente Haarlem is daarmee minder relevant geworden.

Nationaal Programma RES en Klimaatakkoord

- Voor de RES is een doelstelling gedefinieerd (35 TWh in 2030). Deze doelstelling worden zeker bereikt, wellicht al in 2024 of 2025^{xix}, zeker nu vergunde windturbines, die nog geplaatst gaan worden, meer opbrengst zullen hebben, dan in de planfase geraamd^{xx}.
- In het Klimaatakkoord is aangegeven dat bij het bereiken van de RES-doelstellingen, er bij hogere ambities voorwaardelijk is dat er allereerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor wind op zee (en niet naar wind-op-land) en kleinschalig zon^{xxi}.

Per saldo is het beeld:

- De RES doelstellingen gaan met grote kans al voor 2030 gerealiseerd worden.
- Voor aanvullende doelstellingen wordt niet ingezet op windenergie op land, wel op aanvullend zon-op-dak.
- Voor de gemeente Haarlem geeft dit aan, dat herijking van haar ambities en doelen voor hernieuwbare energie relevant is.

Ons verzoek

De raad en de commissie wordt gevraagd om de eerder voorziene invulling van RES-zoekgebied Schoteroog te heroverwegen, om ambities en doelen van energietransitie te realiseren.

Concreet vragen wij u:

- Aan te geven welk afwegingskader de raad/commissie gaat gebruiken voor het energielandschap Schoteroog, om tot een besluit over de windturbines en de zonneweide te komen?
- Welke consequenties en risico's acht de Raad acceptabel om windturbines te willen realiseren, in relatie tot de te verwachten bijdrage aan doelen voor hernieuwbare energie?
- Vindt de raad/commissie het verantwoord om het recreatiegebied Schoteroog op te offeren door er windturbines te willen plaatsen, waarbij een groot aantal omwonenden/huishoudens opgezadeld worden met de negatieve consequenties van windturbines en er jarenlang milieurisico's gelopen worden? En weegt de marginale opbrengst van windturbines hier dan tegenop?
- Vindt de gemeente het verantwoord om zoveel tijd, energie en publieke middelen te investeren om tot plannen voor windturbines op Schoteroog te komen, terwijl uit de uitgevoerde onderzoeken blijkt dat de business case negatief is?
- Is de gemeente bereid andere opties dan windturbines te onderzoeken, om doelen te realiseren in het kader van hernieuwbare energie? Zo ja, welke van de eerder genoemde opties?

Afsluiting

Wij ondersteunen het streven om via de energietransitie tot hernieuwbare energie te komen. Electrificering zal een groter deel van onze energiebehoefte in gaan vullen. Daar zijn verschillende oplossingen en technologieën voor beschikbaar. Wel blijft het zaak om nauwgezet te kijken naar nut/noodzaak van de toepassing van een bepaalde technische oplossing en de effecten hiervan. Voor specifiek windturbines binnen de gemeente Haarlem is duidelijk dat de balans tussen enerzijds bijdrage aan de energietransitie en anderzijds consequenties/risico's voor de gezondheid en de leefomgeving, scheef is. En uit het oogpunt van de provinciale en landelijke situatie is het plaatsen van windturbines op Schoteroog inmiddels achterhaald. Daarom onze oproep om andere opties dan windturbines te onderzoeken. Wij willen graag meedenken om andere opties te onderzoeken.

Tot toelichting zijn wij altijd bereid. Wij verzoeken u om een schriftelijk inhoudelijke reactie op dit raadsadres.

Met vriendelijke groet,

Bewonerscommissie Land in Zicht

(Anton Opperman, Jeany Hoogerbrugge, Marc Spanjer, Piet van Rij, Tonny Gutte, Wouter Stolp, Toine van den Dries)

Cc:

griffier gemeente Haarlem (griffiebureau@haarlem.nl)

Per email: aan alle individuele raads- en commissieleden

ⁱ Omgevingsvisie 2045 – zie par 7.5 pag 63 – er wordt vermeld dat de opgave is om 75% aan elektriciteit binnen de gemeentegrenzen op te wekken - <https://haarlem.nl/sites/default/files/2022-06/Omgevingsvisie%20Haarlem%202045.pdf> –

opmerking : implicaties van RES-zoekgebied Schoteroog niet onderzocht, zo blijkt uit de onderbouwing in de OER - Rapport “Omgevingseffectrapport Omgevingsvisie Haarlem 2045” (status def/03, datum 1-10-2021, Royal Haskoning/DHV).

ⁱⁱ Actieplan Schone Energie – oktober 2020 ECDW/PG – zie <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Commissie-beheer/2020/10-december/17:10/19-10-uur-Actieplan-Schone-Energie-RB> - doelstellingen: 750 TJ (=0,208 TWh) in 2030 en 950 TJ (=0,263 TWh) in 2050.

ⁱⁱⁱ Zie Actieplan Schone Energie – tabel blz 7 – Zon op Land Schoteroog 34 TJ (=9444 MWh) in 2030 en 2050, Windenergie 90 TJ (=25.000 MWh) in 2030 en 2050.

^{iv} Zie <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2021/27-mei/19:30/Regionale-Energie-Strategie-Noord-Holland-Zuid-RES-NHZ-1-0-getekend-raadsstuk-27-mei-2021.pdf> . Gemeente Haarlem wil met haar doelstelling van 750 TJ in 2030 als bod voor het realiseren van de RES zo’n 7% van de ambitie van RES-regio NH-Zuid invullen. Van de ambitie van RES deelregio IJmond & Zuid Kennemerland is dat bijna 40%.

^v Voor specifiek windenergie is een ambitie van 209 GWh (0,209 TWh) opgenomen. In RES deelregio IJmond & Zuid Kennemerland is de ambitie gesteld op 553 GWh (0,553 TWh) oftewel 20% van RES-regio Noord Holland Zuid.

^{vi} Zie Informatienota Stand van zaken windmolens Schoteroog (2020/847228). Hierin werd gesteld dat de plannen op Schoteroog (zon- en windenergie) kunnen leiden tot een elektriciteitsproductie voor 4000 a 6000 huishoudens. Zie ook “Update over voortgang projecten zon en wind Schoteroog (2022/1662623)”

^{vii} Het door Afvalzorg ingediende plan voor de zonneweide voorziet in 3,5 MWp aan opgesteld vermogen. De verwachte productie bij 950 vollasturen is geraamd op 3,3 GWh per jaar, aldus Afvalzorg. Kijkend naar de ambities voor zonne-energie op Schoteroog in Actieplan Schone Energie (34 TJ = 9,44 GWh/jr) wordt hiervan dan ong. 35% ingevuld, goed voor elektriciteit van ruim 1000 huishouden (bij 3250 KWh/jr, aldus opgave gemeente Haarlem). Dit komt overeen met ong. 1,6% van de totale ambitie van 750 TJ aan schone energie in 2030.

^{viii} Recent heeft het bestuur van Hoogheemraadschap Rijnland het besluit genomen om de afweging voor plaatsing van windturbines op Schoteroog uit te stellen tot na de oplevering van de nieuwe AWZI (project Haarlem Waarderpolder).

^{ix} In de update voortgang van projecten zon en wind Schoteroog (2022/1662623) wordt aangegeven dat er een afwegingskader voor windenergie uitgewerkt wordt, met input van de projectgroep. Dit afwegingskader is binnen de projectgroep in eerste conceptvorm uitgewerkt, van het nodige commentaar voorzien, maar niet in definitieve vorm beschikbaar.

^x Zie Rapport “Ruimtelijke en financiële haalbaarheid windenergie gemeente Haarlem; Bosch en van Rijn; 24-12-2021” en rapport “Energie landschap Haarlem Oost – (circulaire) windturbines op Schoteroog; versie 1.0/18-4-2023”.

^{xi} <https://www.solar365.nl/nieuws/slagschaduw-windmolen-kan-tot-50-procent-energieverlies-veroorzaken-65ACB5AE.html>, waarin verwezen wordt naar TNO-onderzoek <https://www.tno.nl/en/newsroom/2023/12/shading-solarpanels-windturbines/>. Hieruit komt naar voren dat dit effect op kan lopen tot 50% energieverlies. Voor de zonneweide op Schoteroog wordt uitgegaan van een opbrengstverlies zo’n 5 a 6 %, aldus Afvalzorg.

^{xii} Zie het rapport van Boch & van Rijn 18-4-2023.

Tweedehands NM54 0,95 MW/54m rotordiameter – productie 1700 MWh/jr

Nieuwe windturbine – EWT DW 61 (1 MW/61m rotordiameter) – productie 2196 MWh/jr.

^{xiii} Zonnepanelen en windturbines op land worden vanwege netcongestie in toenemende mate afgeschakeld bij overproductie van elektriciteit – zie https://twitter.com/BM_Visser/status/1777206991175520576

^{xiv} Het in november 2023 door Min I&W voorgestelde Ontwerpbesluit Windturbinebepalingen en Leefomgeving is voor de situatie op Schoteroog doorgerekend door Bosch & Van Rijn. Zie Notitie “concept normen windturbines Haarlem “ (auteur D. Booi/2-11-2023). Daarin is te zien dat de geluidscontouren voor jaargemiddelde geluidshinder (Lden-systematiek) vele honderden woningen en deel van bedrijfsterrein Waarderpolder raken. De hinder door optredende geluidspieken en laagfrequent geluid worden hierbij genegeerd, maar zullen aanzienlijk meer woningen en bedrijfspanden in de omgeving raken. Daarnaast is er eerdere geconstateerde hinder te verwachten van slagschaduw (meer dan 2000 woningen). Dit los van consequenties door inperking van het recreatief gebruik van Schoteroog, planschade voor woningeigenaren. Daarnaast zijn er risico’s voor bodem- en waterkwaliteit

door uitstoot (Bisfenol-A) en brengt onderhoud en afbouw van windturbines allerlei onopgeloste problematiek met afvalverwerking met zich mee.

^{xv} Zie ook potentieel zon op dak – zonnedakje.nl/kaart - rapport 10-2-2024

^{xvi} Doelstellingen in RES 1.0 : NH/Noord – 3,6 TWh en NH/Zuid – 2,7 TWh.

^{xvii} Zie Monitor Wind op Land - <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/monitor#ontwikkelingen-windenergie-op-land>.

- Voor geheel Nederland was de doelstelling om 6000 MW aan opgesteld vermogen voor wind op land te realiseren. Eind 2022 was daarvan 6045 MW gerealiseerd en eind 2023 6880 MW.
- Voor Provincie Noord Holland was de doelstelling om 685,5 MW aan opgesteld vermogen te realiseren, eind 2022 was daarvan 719 MW gerealiseerd en eind 2023 742 MW.

^{xviii} Zie Monitor zonne-energie - <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/monitor#ontwikkelingen-windenergie-op-land>.

^{xix} Zie het dashboard van NP RES – zie www.ned.nl –

- Productie van windenergie op land in 2023 – 17,97 TWh en productie zonne-energie in 2023 – 21,4 TWh, waar eventueel 7,0 TWh van afgetrokken mag worden (kleinschalig zon-op-dak).
- Daarnaast is ruim 9 TWh vergund en SDE-subsidie verleend. Per saldo ruim boven de 35 TWh dat binnen enkele jaren gerealiseerd wordt.
- De cijfers van CSB geven hetzelfde beeld, ook al zijn de cijfers 2022 en 2023 voorlopig (zie <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/82610NED/table?searchKeywords=emissiearme%20energiebronnen>).
- De cijfers van PBL zijn slechts tot 2022 beschikbaar en lopen dus sowieso 1 a 2 jaar achter op de realiteit (zie <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/begrippenkader-res--huidig>)

^{xx} Door de windenergie-sector worden er steeds grotere windturbines geplaatst, met meer dan evenredige toename van opbrengst.

^{xxi} <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>. -zie par C5.10 pag 182 pt d.